

COL·LOQUI

Sr. Rafael Encinas: No acabo de entender muy bien la reflexión que se ha ido haciendo. Al principio dijiste que las naciones Unidas promovían una especie de exportación de modelos desde Estados Unidos y Europa. Hacia el final has dicho que es más fácil construir bibliotecas y escuelas que hacer ciudad. Entonces estas dos cuestiones me parecen un poco contradictorias. Si se reconoce el derecho a la vivienda, entonces es más fácil hacer viviendas que construir ciudades, y volveremos a exportar viviendas desde los países desarrollados que funcionaran de modelo, porque en estos momentos no existen modelos de vivienda dentro de los países subdesarrollados. Me parece que el reconocimiento que hace las Naciones Unidas del derecho de vivienda implica la especulación de suelo, exportación de modelos, y que sea más fácil hacer viviendas que construir ciudades.

Sr. Josep M. García Picola: No exactamente. El hecho de reconocer un derecho a la vivienda, lo que está haciendo es proteger a las clases débiles de estas ciudades. Una cosa es el derecho a la propiedad y otra cosa es el derecho a la vivienda. El derecho a la propiedad es el que da acceso a grandes entidades de carácter especulativo o económico en concreto, es decir, a crear su negocio con un ánimo de lucro. Cuando en la Constitución Española se dice: «Todo ciudadano tiene derecho a una vivienda digna» se está reconociendo que cualquier ciudadano tiene la posibilidad de instar a sus autoridades a que se le conceda una vivienda digna. Ahí está el problema en el derecho de reconocimiento a la vivienda, porque eso significa poder minar la capacidad pública de realizar actuaciones urbanísticas sin ningún tipo de control.

Sr. Rafael Encinas: Que España en su Constitución, como país desarrollado, reconozca el derecho a la vivienda, me parece muy coherente con su situación. Que en países como Perú, con grandes bolsas de pobreza, se le reconozca un derecho a la vivienda a gente que no tiene qué comer, creo que el reconocimiento de esa vivienda está desviando el tema y creando posibilidades para que precisamente surjan los temas que tu marcabas como nefastos, especulación, etc...

Sr. Josep M. García Picola: Hay que dejar bien sentado que los derechos humanos son indivisibles y no son compartimentos estancos, y así ha sido reconocido por Naciones Unidas. Entonces el derecho a la vivienda es un derecho humano básico porque es un pre-requisito para poder gozar del resto de derechos humanos. No puede existir un derecho a un trabajo si no se puede cobijar a una persona dignamente. No puede existir un derecho a la alimentación si no se tiene ningún lugar donde poder habitar. En este sentido es en el que se está protegiendo el derecho a la vivienda por parte de las diferentes organizaciones no gubernamentales y Naciones Unidas. Como pre-requisito para poder gozar del resto de derechos humanos, tanto civiles y políticos como económicos, y aquí es donde yo estaría totalmente de acuerdo contigo si lo que pretendes decir es que los modelos impuestos o bendecidos por Naciones Unidas son unos modelos totalmente importados, unos modelos Neo-liberales. Lo que pasa es que Naciones Unidas, y era una de mis primeras premisas, es una institución contradictoria en sí misma y supongo que el día de mañana, el hecho de haber apoyado este desarrollo sostenible que está apoyando puede tener repercusiones urbanas y económicas, el desarrollo urbano sostenible puede ser que sea uno de los elementos que le puedan achacar en un futuro como falta de estrategia. Pero eso no lo sabemos ni tu ni yo, eso el futuro lo dirá. Seguramente no lo veremos nosotros tampoco con nuestros ojos. No sabemos si este nivel de desarrollo económico que se está potenciando por parte de las potencias occidentales y que se está exportando a Asia masivamente en la actualidad, va a ser ecológicamente sostenible. Nosotros lo toleramos, estamos participando de este desarrollo económico y es una duda que nos tenemos que plantear, porque si no nos planteamos esta duda sí que realmente estamos viviendo un nuevo tabú de finales del siglo XX, en nuestras sociedades ricas .

Sr. Jordi Sales: Has dit que Nacions Unides no és altruista, que no és filantròpica. Les Nacions Unides neixen a San Francisco, després de la Segona Guerra Mundial. Són els vencedors, Estats amb dret a veto al Consell de Seguretat modificat i que organitzen la pau després d'una victòria militar. Llavors dius que a l'ONU tenen pressions dels Estats. No són els Estats, són el pit-

jor que hi ha pel món ajuntat. El pitjor que hi pel món ajuntat fa pressió contra ell mateix amb la seva part dolenta i té unes ONG consultores. El dret d'ONG els hi dona Nacions Unides, i n'hi ha de tota mena, com a tot arreu. Ho dic mig en broma perquè el que vull dir és molt seriós. M'agrada que la consciència ètica sigui el més refinada possible mentre no consisteixi en una espècie de cosa etèria que ens va fent a nosaltres cada vegada més fins, més bons i cada vegada volem més alt. No sé si m'explico. Del que es tracta és d'avaluar fins a quin punt aquesta línia d'eficàcia real que es mou es va millorant mitjançant una certa dinàmica, una certa dialèctica. Perquè dir-nos, i perdona, que un sistema que té tots els seus defectes i que de fet no és altruista, tingui moments d'una certa dialèctica, amb iniciatives que poden ser altruistes, és dir-nos dues coses alhora: que això és la via i a la vegada dir-nos que això és molt difícil de sostenir perquè hi ha moltes tensions. És sostenir una cosa i la seva contrària, jo voldria que aquest punt el poguessis aclarir.

Sr. Josep M. García Picola: Des d'un primer moment jo m'he dedicat a constatar realitats. I em sembla que en cap moment no ha sortit de la meua boca que les ONG siguin sers angèlics, òbviament hi ha de tot. Hi ha ONG que estan finançades per països i que es dediquen exclusivament a posar entrebancs polítics interessats, com per exemple algunes que estan finançades per Pakistan i critiquen la situació de la Índia a Caixmir, i a l'inrevés. Això sí que existeix. El que també he dit és que Nacions Unides no és una institució filantròpica i ho he dit precisament perquè hi ha gent que es pensa que sí que ho és. L'he qualificada com un fòrum de tensions perquè precisament hi ha gent que es pensa que a Nacions Unides tothom està d'acord amb tot. Allà hi ha lluites totalment fraticides entre delegacions diplomàtiques. Per exemple, les delegacions americanes i cubanes es llençen els trastos al cap excepte quan es parla de mines antipersones, perquè tots dos en són productors. Jo volia constatar aquesta realitat. Les ONG a Nacions Unides és una tasca de control del que estan fent els Estats. Òbviament nosaltres no tenim dret de vot, tenim dret de veu i el màxim que podem fer és parlar i que se'ns escolti i fer tasca als passadissos, perquè moltes vegades s'aconsegueix moltes més coses parlant amb l'expert d'aquí i el repre-

sentant d'allà que fent un gran discurs en el fòrum de Nacions Unides.

Ja sé que aquesta és la crítica típica que es fa quan es parla de Nacions Unides. Era una de les premisses de la meua ponència. És un fòrum de tensions, i és un fòrum de tensions fort on està el pitjor de cada casa. Hi ha hagut gent que ha parlat a la Comissió de Drets Humans a Ginebra i l'endemà ens hem assabentat que ha mort d'un tret per fer tota un sèrie d'exposicions contra el seu país. El país responsable és Iran, i no em sap greu de dir-ho: aquella persona la vaig tenir al costat. Vull dir que hi ha el pitjor de les delegacions diplomàtiques.

Sr. Jordi Sales: Precisament per això és el lloc on si la pressió sobre ella es realitza, és eficaç. El sentit de la meua intervenció deia que separar-se d'aquestes possibilitats d'acció en un lloc en què els interessos hi són representats realment, és forassenyat. El que es pot guanyar a fora es perd en eficàcia de l'ideal a realitzar. Per tant, s'està on es pot estar perquè és el possible autocontrol del poder que en aquest moment hi ha al món.

Sr. Collell: Vaig ser soci fundador d'Arquitectes Sense Fronteres i és una ONG que em sembla molt valuosa. És important que hi sigui, però sempre cal ser escèptic i sempre cal ser crític. Per exemple, si resulta que s'ha de fer una actuació d'urgència a Nepal i hi va un arquitecte d'aquí a Barcelona, allà ja n'hi ha d'arquitectes bons i que segurament coneixen molt més bé el territori que no pas el d'aquí. Des d'un punt de vista exclusivament pràctic, efectiu, potser és més interessant enviar-els-hi els diners. Les actuacions al Quart Món segurament són necessàries i en alguns casos imprescindibles, però aleshores potser s'està fent una labor de substitució d'organismes com pot ser Benestar Social. És clar, si resulta que tenim unes institucions democràtiques i que tenim uns pressupostos, no sé fins a quin punt s'hauria d'invertir més en denúncia i no tant en subsidi o en suplement de...

Sr. Josep M. García Picola: Quant a Arquitectes Sense Fronteres, és l'única ONG que vàrem contactar per poder fer una actuació coordinada a nivell d'Istanbul i realment vàrem trobar aquesta posició escèptica. Hi van anar. Quant al dret de l'habitat-

ge, és clar, hem de ser escèptics. Però digueu-me que podem fer millor i ho farem.

Sr. Rafael Encinas: Simplemente una matizaci3n. Mi intervenci3n venía porqué no sé si el derecho a la vivienda vuelve a ser una imposici3n de los países desarrollados. Es de los derechos que nosotros consideramos principales pero ellos tienen unos derechos previos que aún no han conseguido. Estuve en Calcuta y se decidió que no se podían hacer viviendas para todo el mundo. Pero es que a lo mejor no necesitaban viviendas para todo el mundo. Si luchamos por el derecho a la vivienda ¿realmente estamos luchando por ayudar a esa gente o estamos otra vez entrando en una dinámica y olvidando partes más importantes?

Sr. Jordi Sales: Un bon escriptor va dir una cosa que a mi em va fer pensar molt: «Mai la humanitat havia tingut tants salvadors que estan disposats a salvar gent que no els hi ha demanat». Perquè entre les constructors, els seus governs, les pressions sobre els seus governs, les ajudes internacionals dels uns, i dels altres, fa la impressió que no tenen la mateixa veu que els que han de ser salvats. Sembla que a aquests no se'ls ha preguntat com volen ser salvats i si volen.

Sr. Josep M. García Picola: Respondré a aquestes dues últimes afirmacions. Vostè el que abans ens volia dir és que el model d'habitatge occidental és el que potser a Calcuta no necessiten. Aquí entrariem en la qüestió de la universalització dels drets humans. Estem interpellant tot el dret internacional existent. La universalització dels drets humans és un altre nivell de discurs. Com cada societat entén el contingut de cada dret... A Calcuta, el que es pot entendre per dret a l'habitatge segur que no és un pis de 80 m², sinó una barraca amb un rec per treure les aigües residuals. Així s'entén des de la teoria dels Equivalents Homeomòrfics dels drets humans: cada cultura té equivalents per expressar la mateixa realitat.

Sr. Collell: Durant nou anys he treballat a Centre Amèrica i em sembla que té raó amb això del dret a l'habitatge. Aquest dret és defensable a Occident. Però tinc tota la sensació que moltes ve-

gades, quan ets allà, el que estem fent és imposar el model de forma de vida a través d'aquest dret. Trenques estructures. He estat a Chiapas, he estat a la selva de la Candora, he estat a Guatemala i he ajudat a comprar terrenys per tal d'implantar refugiats de Mèxic a Guatemala, i el que hem aconseguit és que la forma de vida pròpia —col·lectiva—, en el moment que els hi hem donat una parcel·la i han construït la casa, desaparegui. Han nascut uns valors individuals a través d'un dret que nosaltres estem important i que, moltes vegades, ells ni han assistit en els debats en què això es decideix. En els meus viatges sovint tinc la sensació de ser un salvador i penso «Que burro que ets!». Pel fet de participar amb una ONG moltes vegades caus en el parany de sentir-te un salvador. Ara mateix, el dia 12, marxem 130 persones de Catalunya a participar, com a observadors, a les eleccions de Nicaragua. Ens diem: «Guanyarem un espai de llibertat democràtica perquè tothom hi puguin participar». Mentida! Allà, qui participarà serà la gent que tingui més diners per fer una bona campanya, però l'espai de llibertat democràtica d'aquella gent no queda a través d'unes eleccions que les legitimarem a través d'uns observadors internacionals. O sigui que cal posar totes les reserves en el trasplantament de molts dels drets que nosaltres estem defensant des de les Nacions Unides, o des de les ONG, o des de la nostra societat civil.